

8.10

PIĄTEK, 19.00, SALA GŁÓWNA

Elina Garanča w NFM

Karel Mark Chichon – dyrygent
Elina Garanča – mezzosopran
NFM Filharmonia Wrocławska

Program

M. Glinka *Uwertura* do opery *Ruslan i Ludmiła*

P. Czajkowski *Prostitute vy, holmy, polya rodnye* – aria Joanny z opery *Dziewica Orleańska*

J. Massenet *Medytacje* z opery *Thaïs*

C. Saint-Saëns *Mon coeur s'ouvre à ta voix* – aria Dalili oraz *Bacchanale* z opery *Samson i Dalila*

Ch. Gounod *Plus grand, dans son obscurité* – cavatina Balkis z opery *La reine de Saba*

P. Marquina *España cañí*

S. Lope *Gerona*

M. Penella *Pasodoble* z opery *El gato montés*

G. Bizet – arie i fragmenty instrumentalne z opery *Carmen*

Muzyka operowa wzbudzała żywe emocje już od samych początków jej istnienia. Powstały ponad 400 lat temu gatunek do dziś stanowi doskonałą formę rozrywki zarówno dla melomanów, jak i słuchaczy rozpoczynających przygodę z tego rodzaju sztuką. NFM Filharmonia Wroclawska pod batutą Karela Marka Chichona przybliży fragmenty oper należących do kanonu, dobrze znanych audytorium, ale i tych mniej zakorzenionych w programach koncertowych, choć równie frapujących dzieł. Przez twórczość kompozytorów rosyjskich, francuskich, a także hiszpańskich przeprowadzi słuchaczy znakomita mezzosopranistka Elina Garanča, która występowała między innymi na deskach Opery Wiedeńskiej, Paryskiej czy prestiżowej Metropolitan Opera w Nowym Jorku.

Za ojca narodowej opery rosyjskiej uważa się twórcę w XIX wieku Michaiła Glinkę. Wykreowane przez niego podstawy stylu narodowego były fundamentem dla działających później kompozytorów, w tym m.in. Bałakiriewa, Musorgskiego czy Rimskiego-Korsakowa, zaliczanych do tzw. Potężnej Gromadki. Najbardziej znaczącą operą w twórczości Glinki, tuż obok dzieła *Iwan Susanin* (*Życie za cara*), jest *Ruslan i Ludmiła* stworzona na podstawie poematu Aleksandra Puszkina o tym samym tytule. Jednym z fragmentów cieszących się wyjątkową popularnością i uznaniem jest wykonywana w zawrotnym tempie efektowna uwertura. Skoczna melodyka w syntezie z intensywnym wolumenem brzmienia stanowi historyczny początek wielkiej opery narodowej w Rosji. Przedstawicielem kierunku narodowego, choć odmiennego od obranego przez wspomnianych wcześniej kompozytorów, był także Piotr Czajkowski. W swoich operach posługiwał się elementami kultury rosyjskiej, m.in. poprzez nawiązania do literatury, choć sięgał także do wzorców zachodnioeuropejskich. *Dziewica Orleańska* jest obszernym, czteroaktowym dziełem, które nie zyskało takiej popularności jak inne z tytułów operowych w twórczości tego kompozytora. Owa tragedia romantyczna odnosi się do historycznej postaci Joanny d'Arc; przeplatają się w niej wątki miłosne oraz dramatyczne. Aria Joanny – *Prostitute vy, holmy, polya rodnye* pochodzi z pierwszego aktu utworu.

Opera stopniowo rozkwitała również we Francji. *Medytacje z Thais* Julesa Masseneta, będące rodzajem intermezza na skrzypce solo na tle cichego akompaniamentu orkiestry pomiędzy poszczególnymi scenami, to jedno z najpopularniejszych dzieł artysty. Utwór o lirycznym, barwnym charakterze pojawia się w II akcie, którego akcja rozgrywa się w starożytnym Egipcie. Dla XIX-wiecznego gatunku opery istotą była nieograniczona tematyka. Kompozytorzy sięgali wówczas po utwory literackie z różnych epok, które stawały się podstawą dla librett. Zważywszy na to, spektrum zagadnień pojawiających się w operach było naprawdę rozległe – od baśniowej fantastyki po mitologiczne bóstwa. Siegano także do przygody biblijnych, jak zrobił to Camille Saint-Saëns w *Samsonie i Dalili*, jedynej

w jego twórczości operze cieszącej się niesłabnącym uznaniem. Dzieło oparte jest na starotestamentowej opowieści o tytułowych bohaterach. Romantyczna i subtelna w wyrazie aria Dalili rozpoczynająca się słowami: „Me serce otwiera się na dźwięk twego głosu” jest próbą skłonienia Samsona do wyjawienia swego sekretu. Równie popularnym fragmentem są pełne werwy skoczne *Bacchanale* umieszczone w ostatnim akcie, będące popisową partią orkiestry. Dziełem wieńczącym „francuską” część koncertu będzie uroczysta cavatina z mniej popularnej opery *La reine de Saba* Charlesa Gounoda. Jej fundament stanowi libretto oparte na dziele *Voyage en Orient* francuskiego pisarza Gérarda de Nerval, opisującego daleką podróż do Kairu oraz Bejrutu i wplatającego w tekst orientalne opowieści dotyczące m.in. Królowej Saby. Niestety owe monumentalne dzieła rzadko pojawiają się w repertuarach światowych oper.

Zawarte w programie utwory pochodzących z Hiszpanii kompozytorów – Pascala Marquiny, Santiago Lope i Manuela Penelli – łączy wspólny mianownik. *España cañí*, *Gerona* oraz fragment opery *El gato montés* wzorowane są na temperamentnym hiszpańskim tańcu pasodoble, nawiązującym do corridy i walk torreadorów. Pogodne linie melodyczne podszyte rytmicznym stukaniem kastanietów łatwo przywodzą na myśl upalny klimat Półwyspu Iberyjskiego. Jednak to Georges’owi Bizetowi zawdzięczamy operę zawierającą kwintesencję tego, co hiszpańskie. *Carmen* to historyczny tytuł, który początkowo spotkał się z ogromną niechęcią publiczności. Szeroko pojęty realizm zastosowany przez kompozytora, m.in. poprzez wyprowadzenie na scenę zwykłych ludzi – pracownic, przemytników czy żołnierzy – drastycznie odstraszył przyzwyczajone wówczas do lekkich spektakli audytorium. Tytułowa bohaterka zachwyca wdziękiem i zmysłowością na tle ekspresywnych harmonii przenikających strukturę muzyczną dzieła. Opera pełna namiętności i tragizmu została wkrótce doceniona, choć już po śmierci Bizeta.

Elina Garanča, urodzona w Rydze, pochodzi z rodziny z muzycznymi tradycjami. Karierę zawodową rozpoczęła jako rezydująca wokalistka w Südthüringischer Staatstheater w Meiningen, a następnie w Operze we Frankfurcie na Menem. Zdobyła uznanie krytyków i publiczności m.in. dzięki tytułowej roli w *Carmen* Georges'a Bizeta, którą miała okazję zaprezentować w Royal Opera House Covent Garden oraz Metropolitan Opera w Nowym Jorku. Jeden z najważniejszych amerykańskich dzienników – „New York Times” – okrzyknął ją „najlepszą Carmen od 25 lat”. W 2005 roku nawiązała współpracę z prestiżową wytwórnią Deutsche Grammophon, czego efektem są m.in. płyty *Romantique* oraz *Meditation*, które zdobyły nagrodę ECHO Klassik. Artystka regularnie pojawia się w najważniejszych salach koncertowych na całym świecie – w sezonie artystycznym 2020/2021 zadebiutowała jako Amneris w *Aidzie* Verdiego w Opéra national de Paris oraz jako Kundry w *Parsifalu* Wagnera w Wiener Staatsoper.

Marcelina Werner-Śliwowska

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

